

Rīgā, 2016. gada 25. oktobrī

Adresāts:
SIA "Kaugas"
Reģ.nr. 52103074671
Ļāvu iela 17
Liepāja LV-3411, Latvija

Kopija:
Dabas aizsardzības pārvalde
Baznīcas iela 7
Sigulda LV-2150, Latvija

EKSPERTA ATZINUMS

Nr. 2016/32

1. Eksperta atzinuma mērķis

Eksperta atzinuma sagatavošanas mērķis ir pēc SIA "Kaugas" pasūtījuma Dabas aizsardzības pārvaldes publiskā iepirkuma "Aleju apsekošana un izvērtēšana" (Nr. DAP 2016/22) ietvaros sniegt eksperta vērtējumu par 22.11.2005. MK noteikumos Nr.888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām" iekļauto **Mazsalacas Parka ielas aleju** tās izpētes un robežu izvērtēšanas kontekstā. Mērķa sasniegšanai izvirzīti šādi uzdevumi (1) izvērtēt alejas aizsardzības statusu un tās novērtējumu teritorijas plānošanas dokumentos (2) veikt alejas apsekošanu dabā, lai pārbaudītu, vai alejā ir īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju atradnes, novērtēt alejas nozīmi konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanā ilgtermiņā (4) sniegt rekomendācijas nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu veikšanai alejā konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanas kontekstā (5) apzināt pieejamo kultūrvēsturisko informāciju par Mazsalacas Parka ielas aleju (6) sniegt ieteikumus par alejas robežas optimālo novietojumu no bioloģiskās vērtības, alejas saglabāšanas viedokļa un ainaviskās situācijas

Eksperta atzinums ir sagatavots par sugu grupām – sūnas, ķērpji. Atzinumā ir sniegta informācija par 14.11.2000. LR MK noteikumos Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" uzskaitītajām sūnu un ķērpju sugām.

Eksperta atzinums ir sagatavots divos identiskos eksemplāros (katrs uz 6 lpp), viens no tiem tiek iesniegts atzinuma pasūtītājam SIA "Kaugas", otrs paliek eksperta rīcībā).

2. Eksperta atzinuma sagatavošanas metodes

Alejas esošais aizsardzības statuss noteikts, balstoties uz Dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols" datiem, kā arī Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām. Alejas statusa izvērtējums teritorijas plānošanas

dokumentos sniegts, aplūkojot 13.10.2011. LR Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5. pantā minētos dokumentus teritorijai, kurā atrodas aleja. Šie dokumenti ir (1) nacionālajā līmenī - Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija un Nacionālais attīstības plāns (2) reģionālajā līmenī - plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija un attīstības programma (3) vietējā līmenī - vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģija, attīstības programma, teritorijas plānojumi, lokālplānojumi, detālplānojumi. Atzinumā apskatīti tieši reģionāla un vietējā līmeņa teritorijas plānošanas dokumenti, īpašu uzmanību pievēršot vietēja līmeņa plānošanas dokumentiem, jo tie vistiešāk nosaka attiecīgās teritorijas izmantošanu.

Datu iegūšanā par īpaši aizsargājamajām sūnu un ķērpju sugām izmantota vizuālās uzskaites metode, alejā veicot katra koka apskati ar mērķi konstatēt aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas. Visas aizsargājamo sugu atradnes kartētas, izmantojot GPS uztvērēju Garmin GPSmap 64 (izmantota LKS-92 koordinātu sistēma).

Kultūrvēsturiskā informācija par Mazsalacas parka ielas aleju iegūta, apmeklējot Mazsalacas novada muzeju.

3. Alejas aizsardzības statuss

Mazsalacas Parka ielas aleja ietilpst Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta ainavu aizsardzības zonas teritorijā. Teritorijas izmantošanu nosaka 11.12.1997. likums "Par Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu", 19.04.2011. MK noteikumi Nr. 303 "Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Mazsalacas Parka ielas aleja ir aizsargājams dabas piemineklis – aizsargājama aleja. Mazsalacas parka ielas alejas statusu, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumus nosaka 02.03.1993. likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām", kā arī uz tā pamata izdotie 16.03.2010. MK noteikumi Nr. 264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" un 22.11.2005 MK noteikumi Nr. 888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām".

4. Alejas novērtējums teritorijas plānošanas dokumentos

Mazsalacas Parka aleja atrodas Mazsalacas novada Mazsalacas pilsētas teritorijā.

Teritorijas izmantošanu vietējā līmenī nosaka šādi teritorijas plānošanas dokumenti:

- Mazsalacas novada teritorijas plānojums 2013. – 2024. gadam
- Mazsalacas novada attīstības programma 2012. – 2018. gadam
- Mazsalacas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013. – 2030. gadam.

Reģionālā līmenī teritorijas attīstību nosaka:

- Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2015 – 2020
- Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014 – 2030.

Pašlaik Mazsalacas novada mājaslapā <http://www.mazsalaca.lv/> plānošanas dokumentu sadaļā pieejami Mazsalacas novada teritorijas plānojuma 2013. – 2024. gadam teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi, grafiskā daļa un vides pārskats. Teritorijas plānojuma Mazsalacas novada teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 5. punktā noteikts, ka apbūves noteikumi Ziemeļvidzemes biosfēras

rezervātā, dabas parka “Salacas ieleja”, dabas lieguma “Rūjas paliene” un “Vidusburtnieks”, dabas pieminekļu teritorijās un aizsargājamās alejās piemērojami tiktāl, ciktāl tie nav pretrunā ar īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārīgajiem individuālajiem aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumiem. Noteikumu 38.5. apakšpunktā konkrēti minēta Mazsalacas Parka ielas aleja ar norādi uz tās izmantošanu regulējošiem normatīvajiem aktiem. Teritorijas plānojuma grafiskajā daļā iekļauts ainavu plāns, kurā Mazsalacas Parka ielas aleja ietilpst kultūrvēsturiski un estētiski vērtīgu ainavu telpā. Tāpat teritorijas plānojuma grafiskajā daļā Mazsalacas Parka ielas aleja kā aizsargājama aleja attēlota Mazsalacas pilsētas teritorijas plānotās (atļautās) izmantošanas kartē.

Mazsalacas novada attīstības programmas 2012. – 2018. gadam pašreizējās situācijas apraksta un analīzes daļā Mazsalacas Parka ielas aleja norādīta kā aizsargājama aleja saskaņā ar 22.11.2005 MK noteikumiem Nr. 888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām”.

Mazsalacas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2013. – 2030. gadam aprakstītas novada ainavu telpas. Kā viena no vērtīgākajām ainavu telpām stratēģijā minēta Mazsalacas pilsētas kultūrvēsturiskā centra telpa, kurā ietilpst arī Mazsalacas Parka ielas aleja.

Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014 – 2030 un Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2015 – 2020 vispārīgi ieskicē Vidzemes mozaīkveida ainavas un kultūrainavas nozīmi, raksturojot to kā neatņemamu kultūrvēsturiskā mantojuma sastāvdaļu. Vidzemes reģiona aizsargājamās teritorijas un objekti šajos plānošanas dokumentos kopumā raksturoti kā neatņemama Vidzemes reģiona vērtība.

5. Alejas apsekošana

Mazsalacas Parka iela aleja apsekota 2016. gada 31. augustā plkst. 10:20 – 10:40. Apsekošanas laikā ir skaidrs, saulains, silts laiks.

6. Alejas un tai piegulošās teritorijas vispārīgs raksturojums

Mazsalacas Parka ielas alejas shēma un robežu apraksts dots 22.11.2005. MK noteikumu Nr.888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām” 47. pielikumā. Aleja izvietota Mazsalacas pilsētas Parka ielā (1 – 2. attēli). Alejā aug lielu un vidēju dimensiju koki, pārsvarā liepas un kļavas, stādīti arī atsevišķi ozoli un oši, vairākas alejas liepas sasniegušas dižkoka izmērus.

1.attēls. Mazsalacas Parka ielas aleja tās sākuma daļā. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

2. attēls. Mazsalacas Parka iela aleja tās beigu daļā. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

Alejai piegulošo teritoriju veido Mazsalacas pilsētas apbūve.

7. Alejā konstatētās īpaši aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas un alejas nozīme šo sugu saglabāšanā

Mazsalacas Parka ielas alejā nav konstatētas īpaši aizsargājamās sūnu sugas. Alejā konstatētas 3 īpaši aizsargājamās ķērpju sugas – bālā sklerofora *Sclerophora pallida* (9 atradnes), brūngalvainā henotēka *Chaenotheca phaeocephala* (4 atradnes), kausveida pleurostikta *Pleurosticta acetabulum* (3 atradnes).

3.attēls. Īpaši aizsargājamā ķērpju suga bālā sklerofora *Sclerophora pallida* Mazsalacas Parka ielas alejā. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

Labvēlīgākais stāvoklis alejā ir īpaši aizsargājamajai ķērpju sugai *Sclerophora pallida* (3. attēls), kurai alejā salīdzinoši ar citām aizsargājamām sugām ir lielākais atradņu skaits un atradnes ir labā stāvoklī. *Chaenotheca phaeocephala* atradņu skaits nav liels, tomēr atradņu stāvoklis kopumā ir labs. *Pleurosticta acetabulum* alejā kopumā ir nelabvēlīgā stāvoklī, jo divām no trīs sugas atradnēm ilgtermiņā draud izzušana (atradnes uz stubņa un gandrīz atdalījušās koka mizas), savukārt trešajā atradnē (uz jauna oša) sugai konstatēts tikai viens eksemplārs. Šīs sugas saglabāšana alejā lielā mērā atkarīga no atradnes koka saglabāšanas. Apkopojot informāciju par īpaši aizsargājamo ķērpju sugu atradnēm, var secināt, ka Mazsalacas Parka ielas aleja ir nozīmīga no īpaši aizsargājamo ķērpju sugu saglabāšanas viedokļa.

8. Ieteikumi alejas apsaimniekošanai

No alejā konstatēto īpaši aizsargājamo ķērpju sugu saglabāšanas viedokļa alejā prioritāri saglabājami šo sugu atradņu koki, īpaši nozīmīga atradnes koka saglabāšana ir *Pleurosticta acetabulum*, kurai alejā ir viena atradne. *Chaenotheca phaeocephala* ir nozīmīgi lielu dimensiju koki (Ranius et al 2008), tāpēc prioritāri alejā nepieciešams saglabāt gan atradnes kokus, gan alejas lielāko dimensiju kokus, īpaši ozolus, uz kuriem suga Mazsalacas Parka ielas alejā atrasta visbiežāk. No īpaši aizsargājamās ķērpju sugas *Sclerophora pallida* aizsardzības viedokļa prioritāri saglabājami sugas atradnes koki, kā arī alejā augošās kļavas un oši, kas ir sugas potenciālās dzīvotnes.

9. Alejas kultūrvēsture

Mazsalacas aleja pieder pie Valtenberģu muižas apstādījumiem, tomēr precīzs stādīšanas gads nav zināms. Par Mazsalacas Parka ielas alejas ievērojamo vecumu liecina 20.gs. sākumā uzņemtās alejas fotogrāfijas (4. – 5. attēls), kurā redzami alejas koki jau ir sasnieguši ievērojamu diametru.

Aleja uz Valtenberģu muižu

4.attēls. Mazsalacas Parka ielas aleja 20. gs. sākumā. Foto: Mazsalacas novada muzejs.

5.attēls. Mazsalacas Parka ielas aleja 20. gs. 20. gados. Foto: Mazsalacas novada muzejs.

10. Ieteikumi alejas robežu izmaiņām

Ņemot vērā apkopoto informāciju par alejā konstatētajām aizsargājamo sugu dzīvotnēm, kultūrvēsturisko nozīmi un alejas ainavisko situāciju, ieteicams Mazsalacas Parka ielas aleju saglabāt valsts nozīmes aizsargājamo aleju sarakstā tās esošajās robežās.

11. Atzinumā norādītie normatīvie akti

Noteikumi par aizsargājamām alejām: Ministru kabineta 2005. gada 22. novembra noteikumi Nr. 888, Latvijas Vēstnesis, 2005, 8. augusts, Nr. 196 (3354).

Teritorijas attīstības plānošanas likums: LR 2011. gada 13. oktobra likums, Latvijas Vēstnesis, 2011, 2. novembris, Nr.173 (4571).

Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām: LR 1993. gada 2. marta likums, Latvijas Vēstnesis, 1993, 25. martā, Nr. 5.

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi: Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 264, Latvijas Vēstnesis, 2010, 30. martā, Nr. 50 (4242)

Par Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu: LR 1997. gada 11. decembra likums, Latvijas Vēstnesis, 1997, 30. decembrī, Nr. 342/345(1054/1057)

Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi: Ministru kabineta 2011. gada 19. aprīļa noteikumi Nr. 303, Latvijas Vēstnesis, 2011, 27. aprīlī, Nr. 65(4463)

12. Atzinumā norādītie teritorijas plānošanas dokumenti

Mazsalacas novada teritorijas plānojums 2013. – 2024. gadam. Apstiprināts ar Mazsalacas novada domes 2013. gada 17. jūlija sēdes lēmumu (protokols Nr. 15, 16). Pieejams: <http://www.mazsalaca.lv/index.php?zoomzina=374>

Mazsalacas novada attīstības programma 2012. – 2018. gadam. Pieejama: <http://www.mazsalaca.lv/index.php?zoomzina=461>

Mazsalacas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013. – 2030. gadam. Apstiprināta ar Mazsalacas novada domes 2013. gada 21. augusta lēmumu (protokols Nr.18.,7).Pieejama:<http://www.mazsalaca.lv/index.php?lielbirka=10Pa%C5%A1vald%C4%ABba&birka=80Publiskie%20dokumenti&depth=3>

Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2015 – 2020. Apstiprināta Vidzemes plānošanas reģiona attīstības padomes 2015. gada 27.jūnija sēdē. Pieejama: http://www.vidzeme.lv/lv/regiona_attistibas_planosanas_dokumenti

Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014-2030. Apstiprināta Vidzemes plānošanas reģiona attīstības padomes 2015. gada 27.jūnija sēdē. Pieejama: http://www.vidzeme.lv/lv/regiona_attistibas_planosanas_dokumenti

13. Atzinuma sagatavošanā izmantotie informācijas avoti

Ranius T., Johansson P., Berg N., Niklasson M.2008. Influence of tree age and microhabitat quality on the occurrence of crustose lichens associated with old oaks. Journal of Vegetation Science 19:653- 662.

Atzinuma sniedzējs

Evīta Oļehnoviča
Sugu un biotopu eksperte biotopu grupās: meži un virsāji, purvi;
sugu grupā: sūnas
Sertifikāta numurs: 128
Sertifikāta derīguma termiņš: 13.11.2014.- 12.11.2017.